

Laidiens: 10.05.2007., Nr. 75

Finanšu un kapitāla tirgus komisijas noteikumi Nr.61

Rīgā 2007.gada 2.maijā (prot. Nr. 19 3. p.)

Informācijas atklāšanas noteikumi

Izdoti saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 36.³ panta otro daļu un Finanšu instrumentu tirgus likuma 123.² panta pirmo daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka informācijas par bankas un ieguldījumu brokeru sabiedrības darbībai piemītošajiem riskiem, risku pārvaldīšanas mērķiem, metodēm un politikām, kā arī par pašu kapitāla prasībām un iekšējā kapitāla pietiekamību publiskošanas kārtību.
2. Latvijas Republikā reģistrētās bankas un tās ieguldījumu brokeru sabiedrības (turpmāk – iestāde), kurām jāievēro kapitāla pietiekamību regulējošās prasības, ievēro noteikumu prasības individuāli vai konsolidācijas grupas līmenī, pamatojoties uz Kredītiestāžu likuma un Finanšu instrumentu tirgus likuma prasībām.
3. Citā dalībvalstī reģistrētās mātes iestādes un mātes finanšu pārvaldītājsabiedrības Latvijas Republikā reģistrēta meitas sabiedrība, kura noteikta saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 50.⁹ panta trešās un ceturtās daļas prasībām, publisko noteikumu 13. un 14. punktā minēto informāciju uz individuālo finanšu pārskatu pamata vai konsolidācijas apakšgrupas līmenī (*on individual or sub-consolidated basis*).
4. Terminu lietojums noteikumos atbilst Finanšu un kapitāla tirgus komisijas (turpmāk – Komisija) 2007. gada 2. maija noteikumu Nr. 60 “Minimālo kapitāla prasību aprēķināšanas noteikumi” (turpmāk – MKPA noteikumi) terminu lietojumam.

II. Informācijas atklāšanas pamatnostādnes

5. Iestāde vismaz vienu reizi gadā, bet ne vēlāk kā līdz pārskata gadam sekojošā gada 1. maijam, publisko informāciju, kas noteikta noteikumu III daļā, izvēloties piemērotu informācijas nesēju un vietu. Informācijas publicēšana internetā tiek uzskatīta par piemērotu publicēšanas vietu.
6. Iestāde apstiprina informācijas atklāšanas politiku un procedūru, kurā nosaka informācijas atbilstības normatīvo aktu prasībām novērtējuma kārtību, publiskojamās informācijas pārbaudes kārtību un biežumu u.tml. Ņemot vērā iestādes darbības būtiskās iezīmes (tādas kā operāciju apjoms un dažādība, darbība dažādās valstīs, darbība dažādos finanšu sektoros un dalība starptautiskajos finanšu tirgos un maksājumu, norēķinu un ieskaita sistēmās), iestāde novērtē, vai ir nepieciešams publiskot vairāk informācijas, nekā noteikts noteikumu III daļā, un darīt to biežāk nekā reizi gadā, īpaši izvērtējot nepieciešamību biežāk publiskot noteikumu 13.2., 13.5. un 14.2.–14.5. punktā noteikto informāciju.

7. Visa noteikumu III daļā minētā informācija, ciktāl tas ir iespējams, publiskojama vienā informācijas nesējā un vietā. Līdzvērtīgu informāciju, kas ir publiskota saskaņā ar Komisijas 2006. gada 24. februāra noteikumiem Nr. 46 “Banku, ieguldījumu brokeru sabiedrību un ieguldījumu pārvaldes sabiedrību gada pārskata un konsolidētā gada pārskata sagatavošanas noteikumi”, regulētā tirgus vai citām prasībām, var uzskatīt par publiskotu saskaņā ar šo noteikumu prasībām un tā nav jāpublisko atkārtoti. Iestāde atsevišķi norāda šīs informācijas (izņemot finanšu pārskatos iekļauto informāciju) atrašanās vietu.

8. Iestāde var nepubliskot kādu noteikumu 11.–24. punktā minēto informāciju, ja tā nav būtiska. Informāciju uzskata par būtisku, ja tās neatklāšana vai nepareizs izklāsts var mainīt vai ietekmēt lietotāja, kurš izmanto šo informāciju ekonomiska lēmuma pieņemšanai, vērtējumu vai lēmumu.

9. Iestāde izņēmuma gadījumā var nepubliskot kādu noteikumu III daļā minēto informāciju, ja tā ir:

9.1. aizsargājama (*proprietary*). Informāciju uzskata par aizsargājamu, ja šīs informācijas izpaušana sabiedrībai var vājināt iestādes konkurētspēju. Tā var ietvert informāciju par produktiem vai sistēmām, kas, ja tā kļūtu zināma konkurentiem, varētu samazināt iestādes ieguldījumu vērtību tajās;

9.2. konfidenciāla. Informāciju uzskata par konfidenciālu, ja iestādei pastāv saistības pret klientiem vai citiem darījumu partneriem, kas tai uzliek konfidencialitātes pienākumu.

10. Noteikumu 9. punktā noteiktajos gadījumos iestāde publiskojamajā informācijā atklāj, kādi jautājumi nav atklāti tās sniegtajā informācijā, informācijas neizpaušanas iemeslus, kā arī publisko vispārīgas ziņas par pieprasīto informāciju, ja vien tie (neizpaušanas iemesli un vispārīgās ziņas) nav aizsargājami vai konfidenciāli atbilstoši noteikumu 9. punkta kritērijiem.

III. Prasības informācijas atklāšanai

11. Iestāde publisko šādu informāciju par katra būtiska riska, kuram tā pakļauta, vadības mērķiem un politikām:

11.1. riska pārvaldīšanas stratēģiju un politikas;

11.2. riska pārvaldīšanas funkcijas struktūru un organizāciju;

11.3. riska mērīšanas, novērtēšanas un ziņošanas sistēmu aprakstu;

11.4. riska ierobežošanas un mazināšanas (*hedging and mitigating*) politiku, kā arī procedūru riska ierobežošanas un mazināšanas efektivitātes pastāvīgas kontroles nodrošināšanai.

12. Iestāde, kas ievēro noteikumu prasības konsolidācijas apakšgrupas vai konsolidācijas grupas līmenī, publisko:

12.1. iestādes konsolidācijas apakšgrupas vai grupas mātes sabiedrības, kurai piemēro informācijas atklāšanas prasības, nosaukumu;

12.2. informāciju par atšķirībām konsolidācijā iekļaujamo sabiedrību lokā grāmatvedības (saskaņā ar Starptautiskajiem finanšu pārskatu standartiem (turpmāk – SFPS)) vai uzraudzības (saskaņā ar Komisijas 2004. gada 24. decembra noteikumiem Nr. 301 “Konsolidētās uzraudzības noteikumi”) mērķiem, sniedzot īsu aprakstu par konsolidācijas grupas (saskaņā ar Komisijas 2004. gada 24. decembra noteikumiem Nr. 301 “Konsolidētās uzraudzības noteikumi”) sastāvu:

12.2.1. komercsabiedrības, kas konsolidētas pēc pilnas konsolidācijas metodes,

12.2.2. komercsabiedrības, kas konsolidētas pēc proporcionālās konsolidācijas metodes,

12.2.3. komercsabiedrības, kuru pamatkapitālā veiktie ieguldījumi veido iestādes pašu kapitāla samazinājumu, aprēķinot pašu kapitālu,

12.2.4. komercsabiedrības, kuras nav konsolidētas un kuru pamatkapitālā veiktie ieguldījumi neveido iestādes pašu kapitāla samazinājumu, aprēķinot pašu kapitālu;

12.3. jebkurus pastāvošos vai paredzamos būtiskos praktiskos vai juridiskos šķēršļus tam, lai varētu veikt tūlītēju pašu kapitāla elementu pārskaitīšanu vai saistību atmaksu starp mātes sabiedrību un tās meitas sabiedrībām;

12.4. kopējo summu, par kuru konsolidācijas grupā uzraudzības vajadzībām neiekļauto meitas sabiedrību faktiskais pašu kapitāls ir mazāks nekā attiecīgā sektora darbību regulējošajos noteikumos noteiktais pašu kapitāls (pašu līdzekļi), un šādu meitas sabiedrību nosaukumus;

12.5. ja nepieciešams, apstākļus, kādos tiek izmantota Kredītiestāžu likuma 50.⁸ pantā vai Finanšu instrumentu tirgus likuma 123.³ pantā noteiktā iespēja nepiemērot iestādes darbību regulējošās prasības individuāli.

Pašu kapitāls

13. Iestāde publisko šādu informāciju par pašu kapitālu:

13.1. apkopotu informāciju par visu pašu kapitāla elementu un to sastāvdaļu galveno iezīmju nosacījumiem;

13.2. pirmā līmeņa pašu kapitāla kopsummu, kā arī katru pozitīvo posteni un posteni, par kuru tiek samazināts pirmā līmeņa pašu kapitāls saskaņā ar MKPA noteikumu 342.6. punktu;

13.3. otrā līmeņa pašu kapitāla kopsummu un trešā līmeņa pašu kapitāla kopsummu;

13.4. MKPA noteikumu 348. punktā minēto pašu kapitāla samazinājumu, kas atskaitīts no pirmā līmeņa kapitāla kopsummas un otrā līmeņa kapitāla kopsummas. Ja iestāde, aprēķinot kredītriska kapitāla prasību, riska darījumu riska svērtās vērtības aprēķinam piemēro uz iekšējiem reitingiem balstīto (turpmāk – IRB) pieeju, atsevišķi atspoguļo MKPA noteikumu 348.6. punktā minēto paredzamo zaudējumu pārsniegumu pār uzkrājumiem nedrošiem parādiem un vērtību korekcijām un kapitāla vērtspapīriem paredzamo zaudējumu apmēru;

13.5. kopējo izmantojamo (*eligible*) pašu kapitāla summu, no kuras atsaitīti visi samazinājumi un kura aprēķināta saskaņā ar MKPA noteikumu III sadaļu.

Kapitāla prasību ievērošana un iekšējā kapitāla novērtēšana

14. Iestāde par kapitāla prasību ievērošanu un iekšējā kapitāla novērtēšanu publisko:

14.1. kopsavilkumu par to, kā iestāde novērtē iekšējā kapitāla pietiekamību pašreizējās un plānotās darbības nodrošināšanai;

14.2. ja iestāde, aprēķinot kredītriska kapitāla prasību, riska darījumu riska svērtās vērtības aprēķinam piemēro standartizēto pieeju (turpmāk – SP), publisko, cik ir 8 procenti no riska svērtās vērtības katrai riska darījumu kategorijai, kas norādīta MKPA noteikumu 97. punktā;

14.3. ja iestāde, aprēķinot kredītriska kapitāla prasību, riska darījumu riska svērtās vērtības aprēķinam piemēro IRB pieeju, publisko, cik ir 8 procenti no riska svērtās vērtības katrai riska darījumu kategorijai, kas norādīta MKPA noteikumu 120. punktā, t.sk.:

14.3.1. mazo riska darījumu kategorijā iestāde publisko, cik ir 8 procenti no riska svērtās vērtības katrai riska darījumu kategorijai, uz kuru attiecas kāda no korelācijām, kas uzskaitītas MKPA noteikumu 6. pielikuma 10.–13. punktā,

14.3.2. kapitāla vērtspapīru riska darījumu (*equity exposure*) kategorijā iestāde publisko, cik ir 8 procenti no riska svērtās vērtības, kas aprēķināta:

14.3.2.1. katrai pieejai, kas paredzēta MKPA noteikumu 6. pielikuma 17.–26. punktā,

14.3.2.2. biržā tirgotiem instrumentiem (*exchange traded exposures*), regulētā tirgū netirgotiem kapitāla vērtspapīriem (*private equity exposure*), kuru portfelis ir pietiekami diversificēts, un citiem riska darījumiem,

14.3.2.3. riska darījumiem, kuriem kapitāla prasību aprēķina, izmantojot MKPA noteikumos un Kredītiestāžu likumā noteiktos pārejas nosacījumus (vai kuriem Komisija atļāvusi piemērot SP saskaņā ar MKPA noteikumu 115. punktu),

14.3.2.4. riska darījumiem, kuriem Komisija atļāvusi nepiemērot IRB pieeju pārejas periodā saskaņā ar MKPA noteikumu 380. punktu;

14.4. tirgus risku minimālo kapitāla prasību (netirdzniecības portfeļa un tirdzniecības portfeļa ārvalstu valūtas riska un preču riska minimālo kapitāla prasību, kā arī tirdzniecības portfeļa pozīcijas riska, norēķinu un darījumu partnera kredītriska minimālo kapitāla prasību un kapitāla prasību lielo riska darījumu ierobežojumu pārsniegumam tirdzniecības portfeļa riska darījumiem);

14.5. minimālo kapitāla prasību, kas aprēķināta operacionālajam riskam, atsevišķi katrai MKPA noteikumu 290.1. punktā minētajai pieejai.

Darījumu partnera kredītrisks

15. Par iestādes darījumu partnera kredītrisku iestāde publisko:

15.1. metodoloģijas aprakstu, ko iestāde izmanto iekšējā kapitāla aprēķinam un kredīta limitu noteikšanai;

15.2. politikas aprakstu attiecībā uz nodrošinājumu;

15.3. politikas aprakstu attiecībā uz riska darījumiem, kas pakļauti vispārējiem un specifiskajiem korelācijas riskiem;

15.4. novērtējumu par izmaiņām nodrošinājuma apmērā, kuru iestādei vajadzēs sniegt, pazeminoties iestādes kredītreitingiem;

15.5. atvasināto instrumentu kopējo pozitīvo patieso vērtību, savstarpēji ieskaitītās summas (*netted benefits*), atvasināto instrumentu tīro vērtību pēc savstarpējā ieskaista līguma piemērošanas, saņemtā nodrošinājuma uzskaites vērtību un atvasinātā instrumenta kredītriskam pakļauto tīro vērtību. Atvasinātā instrumenta kredītriskam pakļautā tīrā vērtība ir atvasinātā instrumenta kredītriskam pakļautā vērtība (kuru aprēķina kā tā pozitīvās patiesās vērtības un kredītekvivalenta kopsummu), kas samazināta par savstarpēji ieskaitīto summu (saskaņā ar tiesiski īstenojamiem līgumiem) un piemēroto nodrošinājumu vai tā daļu;

15.6. atvasināto instrumentu vērtības noteikšanas kārtību saskaņā ar vienu no MKPA noteikumu 1. pielikumā izklāstītajām metodēm, kuru piemēro iestāde;

15.7. kredītriska ierobežošanai izmantoto kredīta atvasināto instrumentu nosacīto vērtību un kredīta atvasinātā instrumenta kredītriskam pakļautās vērtības sadalījumu pēc riska darījumu kategorijām;

15.8. kredīta atvasināto instrumentu nosacīto vērtību sadalījumā pa izmantošanas veidiem – pašas iestādes kredītportfelī vai tās starpniecības darījumos –, tostarp izmantoto kredīta atvasināto instrumentu veidu

sadalījumu, kas tālāk katrā atvasināto instrumentu grupā sadalīts pēc aizsardzības būtības, t.i., vai tā ir nopirktā vai pārdotā.

Kredītrisks un atgūstamās vērtības samazinājuma risks

16. Par iestādes kredītrisku un atgūstamās vērtības samazinājuma risku (*dilution risk*) iestāde publisko:

16.1. definīcijas, ko uzskaites nolūkiem lieto jēdzienam “kavēts” (*past due*) un “vērtības samazināšanās zaudējumi kvalitātes pasliktināšanās dēļ” (*impaired*);

16.2. vērtības korekciju (*value adjustments*) un uzkrājumu noteikšanai pieņemto pieeju un metožu aprakstu;

16.3. riska darījumu kopsummu pēc savstarpējo prasījumu ieskaita SFPS paredzētajos gadījumos, neņemot vērā kredītriska mazināšanās ietekmi, kā arī riska darījumu vidējo apmēru pārskata periodā ar iedalījumu dažādās riska darījumu kategorijās;

16.4. riska darījumu ģeogrāfisko iedalījumu pa nozīmīgākajiem reģioniem, kas savukārt iedalīts riska darījumu būtiskākajās riska darījumu kategorijās (veidos), tādā detalizācijas pakāpē, kas nepieciešama iestādes darbības izpratnei;

16.5. riska darījumu iedalījumu pa nozarēm vai darījumu partneru veidiem, kas savukārt iedalīts riska darījumu veidos, tādā detalizācijas pakāpē, kas nepieciešama iestādes darbības izpratnei;

16.6. iedalījumu pēc atlikušā termiņa visiem riska darījumiem, kas savukārt iedalīts riska darījumu veidos, tādā detalizācijas pakāpē, kas nepieciešama iestādes darbības izpratnei;

16.7. riska darījumus būtisko nozaru vai darījumu partneru veidu griezumā:

16.7.1. riska darījumu vērtības samazināšanās zaudējumus kvalitātes pasliktināšanās dēļ un kavēto riska darījumu apmēru,

16.7.2. vērtības korekciju rezultātu un izveidotos uzkrājumus nedrošiem parādiem,

16.7.3. vērtības korekciju pieaugumu/samazinājumu un uzkrājumu nedrošiem parādiem samazināšanās ienākumus/izdevumus uzkrājumu nedrošiem parādiem veidošanai pārskata periodā;

16.8. riska darījumu vērtības samazināšanās zaudējumus kvalitātes pasliktināšanās dēļ un kavēto riska darījumu apmēru sadalījumā pa nozīmīgākajiem ģeogrāfiskajiem reģioniem, norādot katru summu atsevišķi, un, ja tas ir lietderīgi, pārvērtēšanas rezultātu un uzkrājumu summas sadalījumā pa ģeogrāfiskajiem reģioniem;

16.9. pārvērtēšanas rezervju un uzkrājumu nedrošiem parādiem kustības pārskatu, norādot:

16.9.1. pārvērtēšanas un uzkrājumu veidu aprakstu,

16.9.2. pārvērtēšanas rezerves un uzkrājumus perioda sākumā,

16.9.3. pārvērtēšanas rezerves samazinājumu un uzkrājumu samazināšanās ienākumus pārskata periodā,

16.9.4. pārvērtēšanas rezerves pieaugumu un izdevumus uzkrājumu veidošanai, tajā skaitā ārvalstu valūtas pārvērtēšanas rezerves pieaugumu, pārvērtēšanas rezerves pieaugumu pēc komercsabiedrību apvienošanas, meitas sabiedrības iegādes vai pārdošanas, kā arī ienākumus no iepriekšējos gados norakstīto aktīvu atgūšanas;

16.9.5. pārvērtēšanas rezerves un uzkrājumus perioda beigās.

Standartizētā pieeja (SP)